

İKTİSADİ KRİZLERİN KÜLTÜR, SANAT VE SANATÇILAR ÜZERİNE ETKİLERİ

Gülgün ÇİĞDEM¹
Banu YİNAL²

“It is art that can structure the personalities of young people
with a view to open their minds, to instillate the respect
of others and the desire of peace”

Yehudi Menuhin

Öz

Sanat; duygunun, tasarımın, güzelliğin anlatım biçimidir. Sanat kişiler üzerinde duyarlılığın artmasına, güzelliklerin fark edilmesine, duygu ve düşünce dünyasının gelişmesine katkıda bulunur. Sanat ve toplumun aydınlık yüzünü oluşturan sanatçılar, desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Gelecek kaygısı ve maddi zorluklar, genç sanatçıların diğer ülkelere gitmelerine yol açmaktadır. Tüm bunlara ek olarak iktisadi krizler, sanat ve sanatçıların varlığının yaşamsal zorluklar karşısında giderek zayıflamasına yol açmaktadır. Kriz süreçlerinin mikro bazda birey davranışlarını değiştiren oldukça geniş etkileri mevcuttur. Makro bazda ise bu travmatik süreçler sanat etkinliklerinde ve sanat kurumlarında kesintiler yapılmasına yol açmaktadır. Sanat, artış gösteren işsizlik oranları sonucunda -halihazırda sanata entegre yetiştirilmeyen, sanatsal faaliyetlere normal koşullarda da ilgi göstermeyen- bireyler tarafından lüks olarak görülmektedir ve seyirci sayısı daha da azalmaktadır. Sanat ve sanatçılar kriz dönemlerinde büyük zarar görmekteyiz. Toplumun vazgeçilmez bir parçası olması gereken sanatın; kriz süreçlerinde, yaşanan toplumsal ve bireysel travmanın daha az hasarla atlatmasını sağlayabilmesi açısından terapi işlevi de sözkonusudur. Kültür ve sanat ayrıca, ekonomiye yarattıkları katma değer ile toplumların gelişmesinde önemlidir. Bu çalışmanın amacı; iktisadi krizlerin kültür, sanat ve sanatçılar üzerine etkilerini sorgulamak, bu büyük “*sektör*”ün iktisadi açıdan önemini ortaya koymak ve gereken ilginin verilmesine ilişkin dikkatleri üzerine çekebilmektir.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik kriz, Kriz Yönetimi, Kültür ve Sanat Ekonomisi.

JEL Sınıflandırması: E2, E32, E6, H12, Z11.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, gulguncigdem@gmail.com, ORCID No. 0000-0001-5353-8638.

² Dr. Öğretim Üyesi, Mimar Sinan Üniversitesi İstanbul Devlet Konservatuarı, Müzik bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı, banuyinal@hotmail.com, ORCID No. 0000-0002-0165-4386.

iv. Tüketici harcamalarında *Kültür ve Sanata katkı payı* adı altında cüz'i bir kesinti uygulaması, bu kesintinin vakıf (bknz; madde iii.) fonunda toplanması, kültür, sanat ve sanatçı için bir güvence oluşturacaktır. Vakıfta birikecek bütçe, yurtiçi veya yurtdışında konser vermek isteyen sanatçılara destek olacağı gibi yeni orkestraların kurulmasında, performans sanatlarında sanatçılara destek olma açısından da önemli bir rol oynayacaktır.

v. Belediye salonları sanatçılara ücretsiz tahsis edilmeli, düşük fiyatlı biletlerden elde edilen gelirler vakıf (bknz; madde iii.) fonuna aktarılmalıdır.

vi. Kültür, sanat ve yaratıcı sektörlerle yönelik eğitimlerin desteklenmesi ve teşvik edilmesi. Yeni mezunlar için açılacak orkestralarda kadro verilmesi sureti ile gençlerin geleceğinin güvence altına alınması.

vii. Özel sektör sosyal sorumluluk projelerinde belirli bir payı kültür ve sanata ayırmalı ve bu da devlet tarafından desteklenmeli, hatta teşvik edilmelidir.

viii. Belediyeler öncelikle büyükşehirlerde sosyo-kültürel yapıya hizmet edecek projeler başlatmalı sonrasında sistem işlemeye başlayınca *Köy Enstitüleri* tekrar açılarak kırsal kesimlere sanatın ulaşması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akdeniz, F. Atatürk'ün Sanat Anlayışı ve Sanatçıya Bakışı. Erişim Adresi http://turkoloji.cu.edu.tr/ATATURK/arastirmalar/fikri_akdeniz_ataturk_ve_sanat.pdf
- Alliance for the Arts (2009). The Recession & The Arts: The Impact of the Economic Downturn on Nonprofit Cultural Groups in New York City, Erişim Adresi http://www.allianceforarts.org/images/EcImpact-Survey_2009report.pdf
- Almeda, P., Sagarra, A. ve Tatar, M. (2015). Public Spending on Culture in Europe 2007-2015. European Parliament.
- American Art Therapy Association. Art Therapy. Erişim Adresi <https://arttherapy.org/about-art-therapy/>
- Association of Art Museums Directors. (2009). A note about AAMD's 2009 State of North America's Art Museums Survey, Erişim Adresi http://www.aamd.org/newsroom/documents/2009SNAAMSURVEY_FINAL.pdf
- Australia Business Arts Foundation. (2009). Arts Sponsorship Outlook Survey 2009: Summary of Findings and Recommendations, Erişim Adresi http://www.abaf.org.au/files/Research/Arts_Sponsorship_Outlook_SurveyFindings_Recommendations.pdf, 30 May 2014.
- Ayaz, N. (2016). Ekonomik Krizlerin Turizm Sektörüne Olan Etkileri Üzerine Bir İnceleme. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59), 1360-1371.
- Boğa, S. (2019). İktisadi Krizlerin Kuramsal ve Kavramsal Çerçevesi. İçinde: G. Çiğdem (Eds.), *Multidisipliner Yaklaşımla Kriz Olgusu Cilt I*. Ankara: Akademisyen Yayınevi, 3-22.
- Canada's Performing Arts Alliance. (2009). Our Fiscal Performance.
- Çopiç, V., Inkei, P., Kangas, A. ve Srakar, A. (2013). Trends in Public Funding for Culture in the EU. Erişim Adresi <http://www.interarts.net/descargas/interarts2573.pdf>

- Courchesne, A., Boeuf, B. Ve Zamfir, G. (2014). The Impact of the Recent Economic Crisis on the Arts. The 18th International Conference on Cultural Economics. Erişim Adresi https://editorialexpress.com/cgi-bin/conference/download.cgi?db_name=A-CEI2014&paper_id=110
- Courchesne, A. ve Turbide, J. (2009). L'économie des arts en temps de crise. HEC Montréal.
- Çiğdem, G. (2014). Ekonomik Kriz ve Etkileri ve Medya. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Çiğdem, G. (2019). Is Poverty Another Cause of Cancer? An Empirical Analysis. World Cancer Research Journal, WCRJ 2019; 6: e1226, DOI: 10.32113/wcrj_20193_1226.
- European Affairs. (2006). The Economy of Culture in Europe. <http://www.keanet.eu/ecoculture/studynew.pdf>
- Eurostat. Culture Statistics - Cultural Participation by Socioeconomic Background. Erişim Adresi https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Culture_statistics_-_cultural_participation_by_socioeconomic_background
- Ferguson, Y. L. ve Sheldon, K. M. (2012). Trying to be happier really can work: Two experimental studies. *The Journal of Positive Psychology*, 8(1), 23-33. Erişim Adresi <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17439760.2012.747000>
- Hole, J., Hirsch, M., Ball, E. Ve Meads, C. (2015). Music as an Aid for Postoperative Recovery in Adults: a Systematic Review and Meta-analysis. *The Lancet*. 386 (10004), 1659-1671. Erişim Adresi [https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(15\)60169-6/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(15)60169-6/fulltext)
- Inkei, P. (2019). Public Funding of Culture in Europe, 2004-2017. *The Budapest Observatory*. Erişim Adresi <http://www.budobs.org/files/Public%20cultural%20funding%202004-2017.pdf>
- Internet Encyclopedia of Philosophy. (2019). Art and Poetics. Erişim Adresi Internet Encyclopedia of Philosophy
- Jones, N. A. ve Field, T. (1999). Massage and Music Therapies Attenuate Frontal EEG Asymmetry in Depressed Adolescents. *Adolescence*, 34(135), 529-534. Erişim Adresi <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/10658860>
- Kant, I. (2000). *Critique of the Power of Judgment*. Paul Guyer and Eric Matthews (trans.), Cambridge: Cambridge University Press.
- Khalifa, S., Bella, S. D., Roy, M., Peretz, I. Ve Lupien, S. j. (2003). Effects of relaxing music on salivary cortisol level after psychological stress. *Ann N Y Acad Sci*, 999, 374-376. Erişim Adresi <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/14681158>
- Kibritçiöğlü, A. (2001). Türkiye'de Ekonomik Krizler ve Hükümetler 1969-2001. *Yeni Türkiye Dergisi Ekonomik Kriz Özel Sayısı*, 27, 174-182.
- Kumar, A. M., Tims, F., Cruess, D. G., Mintzer, M. Z., Ironson, G., Loewenstein, D., Cattani, R., Fernandez, J. B., Eisdorfer, C. Ve Kumar, M. (1999). Music therapy increases serum melatonin levels in patients with Alzheimer's disease. *Altern Ther Health Med.*, 5 (6), 49-57. Erişim Adresi <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/10550905>
- Madden, C. (2009). Global Financial Crisis and Recession: Impact on the Arts: International Federation of Arts Councils and Culture Agencies (IFACCA), Erişim Adresi <http://media.ifacca.org/files/D'Art37GFC.pdf>
- Moldoveanu, M. ve Ion-Franc, V. (2011). The Impact of The Economic Crisis on Culture. *Review of General Management*, 14(2), 15-35.
- Nicholls, J. G. (2009). Impacts of the Recession on the UK Cultural and Nonfor-Profit Sectors. Findings from the Arts Quarter Survey. *Arts Quarter*, March 2009.

- Raglio, A., Attardo, L., Gontero, G., Rollino, S., Groppo, E. Ve Granieri, E. (2015). Effects of Music and Music Therapy on Mood in Neurological Patients. *World J Psychiatry*, 5 (1), 68-78. Erişim Adresi <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4369551/>
- Silverman, M. J. (2003). Music Therapy and Clients Who Are Chemically Dependent: A review of Literature and Pilot Study. *Arts in Psychotherapy*, 30(5), 273-281. <https://doi.org/10.1016/j.aip.2003.08.004>
- Stanford Encyclopedia of Philosophy. The Definition of Art. Erişim Adresi <https://plato.stanford.edu/entries/art-definition/>
- The Budapest Observatory. (2019). Public Funding of Culture in Europe, 2004-2017, Erişim Adresi <http://www.budobs.org/files/Public%20cultural%20funding%202004-2017.pdf>
- The Philosophy. (2019). Summarize Art & Philosophy. Erişim Adresi <https://www.the-philosophy.com/art-aesthetics>
- Tobelem, J.M. (2013). The Arts and Culture: a Financial Burden or a Way Out of the Crisis? *Encatc Journal of Cultural Management and Policy*, 3(1), 52-60.
- TK. (2006). Zaman Kullanımı Araştırması.
- University of Helsinki. (2008, February 21). Listening To Music Improves Stroke Patients' Recovery, Study Shows. *ScienceDaily*. Erişim Adresi www.sciencedaily.com/releases/2008/02/080219203554.htm